

Generace Z se učí omezovat plýtvání potravinami, výzkumníci pro její edukaci využijí interaktivní aplikaci i spolupráci s influencery

Jak generace Z přistupuje k problematice plýtvání potravinami a jaké kroky mohou pomoci tuto situaci zlepšit? Na tyto otázky odpovídá výzkumný projekt Wasteful generation, jehož cílem je šířit povědomí o problematice plýtvání potravinami prostřednictvím inovativních metod a digitálních nástrojů. Výzkumný tým využívá kvalitativního výzkumu přístupů mladé generace, rozsáhlou kampaň i interaktivní aplikaci Nebud' Trash. Projekt, který odstartoval v září 2023 a potrvá do června 2026, zastřešuje Mendelova univerzita v Brně a zahrnuje spolupráci s Vysokou školou ekonomickou v Praze, Univerzitou Karlovou, společností GREEN Solution a výzkumnou organizací INESAN. Je financovaný programem Sigma Technologické agentury ČR.

„Generace Z má potenciál stát se klíčovou hnací silou udržitelnosti – cílem všech aktivit je tento potenciál podpořit a inspirovat mladé lidi k odpovědnějšímu chování,“ uvedla hlavní řešitelka projektu Lucie Veselá. Aby pomohla mladým lidem omezit plýtvání potravinami, zahájila Provozně ekonomická fakulta MENDELU v září 2024 kampaň Nebud' Trash. Kampaň využila moderní nástroje digitálního marketingu, včetně sociálních sítí TikTok a Instagram, spolupráce s influencery a interaktivního vzdělávacího média plného praktických tipů.

„Spolupráce s influencery, jako jsou Rozárie Haškovcová, Anna Sochorová a Jan Špaček, se ukazuje jako klíčová pro dosažení autentického propojení s mladou generací,“ upozornila Veselá. První výsledky kampaně poukazují na nižší zájem studentů o offline aktivity, jako jsou přednášky nebo workshopy. Online komunikace zaměřená na rychlé sdělení a snadno aplikovatelné rady inspiruje k odpovědnějšímu chování a přispěla k dosažení více než 1,4 milionu zhlédnutí na sociálních sítích během prvních tří měsíců kampaně. *„Kampaň ukázala, že generace Z oceňuje praktické informace prezentované atraktivní formou. Do budoucna chceme ještě více zatraktivnit online vzdělávání a nabídnout konkrétní tipy, jak plýtvání omezit,“* uvedla Veronika Antošová, koordinátorka kampaně z PEF MENDELU.

Interaktivní aplikaci Nebud' Trash vytvořil tým Univerzity Karlovy ve spolupráci se spin-off společností FutureBooks. Pilotní verze aplikace, představená v rámci kampaně, kombinovala edukativní texty s interaktivními prvky zaměřenými na plánování nákupů, skladování potravin a kreativní využití zbytků. Ukázalo se však, že přístup zaměřený především na vzdělávání je sice přínosný z pohledu šíření osvěty, ale pro mladé uživatele nemusí být dostatečně atraktivní.

„Na základě těchto poznatků vzniká v roce 2025 vylepšená verze aplikace s důrazem na gamifikaci a větší zapojení uživatelů. Novinky zahrnují nové herní prvky, systém odměn, rozdělení obsahu do kratších bloků a nástroje pro sledování pokroku. Aplikace se snaží propojit vzdělávání s motivací a přispět ke změně návyků generace Z,“ řekl Igor Červený, koordinátor vývoje aplikace z Univerzity Karlovy.

Kampaň navazuje na kvalitativní výzkum generace Z, který realizoval Institut evaluací a sociálních analýz (INESAN). Účastníky byli zástupci generace Z z řad studentů základních, středních i vysokých škol, mladých pracujících a rodičů na rodičovské dovolené. Vzorek zahrnoval jednotlivce ve věku od 15 do 27 let a při jeho sestavování by důraz kladen na

rozmanitost z hlediska typu bydlení a samostatnosti při hospodaření. Výsledky ukazují, že postoje mladé generace k udržitelnosti se liší podle věku a životní situace. Roli hraje míra osamostatnění, životní styl i další faktory. Mladší respondenti spojují udržitelnost se zdravým životním stylem, zatímco starší kladou větší důraz na globální problémy, jako je ekologie a spotřeba zdrojů. Hlavní příčiny plýtvání potravinami zahrnují nevhodnou organizaci nákupů, pohodlí konzumního způsobu života a nedostatečné plánování.

„Udržitelné zacházení s potravinami je pro mladší respondenty méně intuitivní. Očekávají, že vedení domácnosti, hospodaření a nakládání s potravinami pro ně budou větší téma později, až se osamostatní a založí své vlastní rodiny,“ vysvětlila Kateřina Rohanová, výzkumná pracovnice z výzkumné organizace INESAN. Zajímavým zjištěním je určitý rozpor mezi deklarovaným povědomím o udržitelnosti a reálným chováním. Při rozhodování často hraje klíčovou roli finanční motivace a pohodlí. Starší respondenti, kteří vnímají ekologii jako součást životního stylu, uvádějí, že se snaží minimalizovat plýtvání v rámci svých možností, ale přiznávají, že by mohli dělat více.